

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Földreszállt az Isten

A napilapok hírei és törvényszéki rovatok a bűnözések, visszaélések, emberölések, öngyilkosságok, magzatelhajtások tömegeit zúdítják nap-nap után az olvasók elé. Pedig ezek csak csekély százalékat teszik az újságba nem kerülő bűnös eseteknek, megtévelyedéseknek. Felsőhajunk, mi van és mi lesz ezzel a szerencsétlen világgal, ahol kevés jót lát, meg csekélyebbet élvez, de annál több gonosztságot, kegyellen elfajulást, durva érzelenséget szemlél és szenved az ember!

Uj társadalmi és politikai irányzatok, felfrissített és kifoltozott eszmearamlatok foglalkoztatják a nép tömegeit, új fejlődést, boldogulást ígérnek osztályoknak, nemzeteknek, de az átalakító kohóból nemcsak megüszítő tűz, de sűrű, pusztító láva is ömlik. Amire az emberek vágyvavárnak: megelégedés, béke, nyugodt élet, boldogság ígéretföldje távoli, messze van.

Az „ezer jajjal, százezer bajjal” küzdő XX. század megtorpant, fásult, révedező szemű emberének figyelmét egy pillanatra a Karácsony szentünnépe vonja el a mindennapi élel kiellenségétől, fájló nyomorától.

Ezen a napon az emberi szív meglazítja magát az élet szoros bilincseit, epekedő vágy szállja meg egy békésebb, jobb élet, féltéken piheg... a szeretet után.

A bethlehemi istálló csodás eseménye: az isteni szeretet, hatalom és bölcsesség remekműve előtt ma is megilletődve áll az élet poros vándora: az ember.

Fürkészve néz a rongyos istálló szegény jászolában pihegő gyermekre a kétkező. Bántja őt a szerény keret. Hogyan és miért jelent meg a második isteni személy ilyen alakban a földön? A hitetlenség telében megdermedt szíve nem tudja megérteni azt, hogy miként születethetik istállóban a világ Ura, akinek rendelkezésére állott a föld minden ékessége és gazdagsága? Minden tagadása és ellenmondása mellett is érzi azonban, hogy valami rendkívüli dologgal áll szemben. Nincs a világnak egyetlen eseménye, mely fontosságával megközelítene a bethlehemi születést. A világ minden országa, minden embere az isteni gyermek születésétől számítja ma is az időt, a történelmet, jelezvén, hogy világfordulat, új kezdet dátuma az első karácsonyi éjszaka.

Komor megilletődéssel tekint oda bűnrongyaiban az Istentől eltávolodott bűnös ember. Észébe

jut ártatlan gyermekora, amikor még csillogó szemmel tudott rátekinteni a karácsonyfára. Végigpereg szemei előtt első bukása, majd bűneinek sokasága, s érzilátja, hogy minél jobban távolodott el bethlehemi kisdédétől, annál inkább zaklatottabb, nyomoruságosabb, kétségbeesettebb lett a lelki világa. Csendes derű, békés öröm, bensőséges nyugalom rég kiveszett a szívéből. S amit a világtól kapott, az kéles érték, ialmi gyöngy, minden, csak nem lelki békesség.

Derűs arccal, boldog mosollyal nézi Jézusát a hitvalló. Amikor a jászolyra, a szegény környezetre néz, a hála könnye csillog a szemében. *Mennyire is értékeli az Isten az ember lelkét*, hogy szeretetből a legnagyobb megalázkodást, a legnagyobb szenvedést és nélkülözést is örömmel vállalja érte. Önként vállalta és tiszteltreméltóvá tette a szegénységet, hogy mindörökké észben tartjuk örök célunkat, mely nem a világ javainak korlátlan összehalmozásával, hanem az Isten megismeréséből, szeretetéből és parancsainak hűséges teljesítéséből áll. Példájával megédesítette a nélkülözés és szenvedés keserű kenyerét, hogy őt követve és sorsunkat Istenre bízva résztvegyünk az ő égi gazdagságában is. De példát adott a gazdagoknak is. Ha ő lemondott szeretetből végtelen gazdagságáról és magára vette a nyomoruság köntösét, a gazdagok se sajnáljanak lemondani fölösleges cicomáikról, fényűzéseikről és se gúsisanak azokon, akik az élet kereszjét súlyosan hordják.

A csendes bethlehemi istálló hangos a szeretet himnuszától.

Ember! Akár milyen keserű a sorsod, bármilyen kétségbeesett a holnapod, bármennyire sötét a jövőd, ne félj!

Csak egyre vigyázz: a telked legnagyobb kincsére, a hitedre!

Ha senkid sincs, az a kis Jézus a tied! Menj, siess hozzá. A pásztorok buzgóságával, a bölcsék hitével és kitartásával közeledj felé és megnyugvást, lelki erőt, kitartást nyersz az élet küzdelmeihez. Hasonlóvá lett hozzád, hogy lélekben te is hasonlóvá légy Istenedhez! A bethlehemi nép durva, hideg viselkedését követte az Isten büntetése: Heródes kardéltre hányatta gyermekeiket.

Szomorú, nehéz sorsod tegyen gondolkodóvá és nyissa meg lelkedet a bebocsátást kérő földreszállott Isten előtt.

Csak így lesz megelégedett és boldog a karácsony-ünneped.

„Szeresd felebarátodat!”

Az ősi pogány felfogás szerint a szegénység bűn és gyálázatszamba ment.

Tudósok hirdették, hogy kelletlen rosszat tesz az, aki a koldusnak ad: árt magának, mert lemond arról, amit adott, s ártott a koldusnak, mert meghosszabbítja nyomoruságát.

A pogány Krates kincseit a tengerbe dobta, Demokritos pedig azért vált meg gazdagságától, hogy gondatlanul tanulmányainak adhassa magát. Egyiknek sem jutott eszébe, hogy vagyonával könnyeket törölhet le és nincsteleneket boldogíthat.

Maximian császár boldogságot ígért minden alattvalójának. Kihirdette, hogy minden szegény koldus, bűn és árva jövőn a Tyrrheni tenger parijára, ahol hajó várja őket, mely egy boldogabb földre viszi valamennyit. Valóságos gyászkermenet vonult a hajóra. Apró sápadt gyermekek, bűnák, puposok, sovány, züllő anyák, botra támaszkodó öregaggastyánok, bűn hadfiak, vakok és sánták ezrei köszöntöttek a hajót: vágyaiknak megvalósítóját. Amikor a császár intésére a hajó a nyílt tengerre ért, lékel ütöttek rajta és a parton álló előkelők és gazdagok harsogó kacaja között sülyedt a tenger mélyébe. Lactantius, a keresztény író azt írja gúnyosan a császárról, hogy „milyen irgalmas ember, aki anynyira iparkodik, hogy kormánya alatt senki se legyen nyomorék”.

E vandál felfogásnak üzen ad a bethlehemi kisdéd. Leszállt égi trónusáról és mint utolsó koldus jelent meg a földön. A szegény pásztorokat hívta először is magához, szegény munkásokat választott isteni tanításainak hirdetőiül, beleírta az élet nagy könyvébe kitörölhetetlenül, hogy „szeresd felebarátodat, mint tenmagodat”, s „amit legkisebbnek az emberek közül cselekedtek, velem tesztetek”. Ez a keresztény szeretet arany bullája.

A kórházak, menedékházak, árvaházak, szegényházak ezrei a keresztény szeretet találmányai.

Két évezred történelme tanúsítja, hogy Krisztus hitének őszinte bensőséges követői testvérként szerették szegény és elhagyott felebarátait. Az volt az igazi ünnepük, amikor a szegényeket is örömhöz segítették adományaikkal. Asszisi szent Ferenc és szent Erzsébet nyomán ezek és ezek vállalkoztak szolgálni Krisztus kedves barátait: a szegényeket.

A mostani nyomoruságos időkben különösen szükség van arra, hogy Krisztus szeretete töltse be a világot. Az önhibájukon kívül nyomorgók száma nagyobb, mint valaha! A szeretet leleményes. Kell, hogy a szűkös viszonyok között is kapcsolatot teremtsen a tehetősek és nyomorgók között. Az összekötő lánc: a bethlehemi jászolyban nyugvó kisdéd Jézus!

Ó ad áldást, ó teremj irgalmas szíveket és ó jutalmaz minden jótétet! Ha rideg, könnyörtelen vagy, a régi pogányságba sülyedsz vissza; ha jószívvel adsz, Krisztus után jársz.

Karácsony.

Öröm simit át az éjen,
Szédült havak fénye csillog,
S mint jó meleg kócsag-szárazak —
Ujulnak a régi titkok.
Künn a pusztán szelek futnak,
Dideregnek a kis házak,
Messziről jött csend oszon szét,
A fájdalomak ma nem fájnak.

Caillag tűzrak lángja röpök,
A szívek is olyan mások,
Karácsonyfák árnyékában
Bujnak össze a családok...
Kék szemekben hímecs pislog, —
S a harangok éjfél tárnak,
Tág öröme lobog dúsan
Diszes lombú mese fáknak.

Kis szobákban gyertya hamvad
S meglelt ifjak imádkoznak,
Széles hívást tár elébük
Sok széppel dicsekvő holnap...
Fáradt vénnek nézik őket, —
S tavaszokra emlékeznek,
Szív az Urhoz imát kínál
És a fejek mellre esnek.

Gyógyító mult suhan rájuk,
Sok-sok évet visszalátanak,
S a szemeken végig ömlik
Sírása a Messiasnak.
Méla ének suhan halkán, —
S mintha csak az éjfél vinnék,
Felzokognak: „Messiasunk!” —
A sírunkhoz jöjj el ismét...!

BARTHA ANDRÁS.

Katolikus Akció

Nagyvárad—egyházmegyei tanácsának közgyűlése

A Békéscsabai kultúrház dísztermében tartotta december 3-án dr. Lindenberger János apostoli kormányzó elnöklete alatti évi közgyűlését az egyházmegyei tanácsa. — Jóleső örömmel köszöntötte elnöki megnyitójában Békésvármegye főispánját, vitéz dr. Ricsói-Uhlarik Bélát, aki megfeszítő megjelenésével különleges súlyt is adott a tanács egyetemesen irányító, fontos munkásságának. Szeretettel köszöntötte az esperesi kerületek nagyszámu képviselőit, akik között az endrődi kerületet Felzer József kamarás, kerületi esperes, Csernus Mihály apátplebános, Aszódy Imre dr. járásbírói elnök és Walhier György polgári iskolai igazgató képviselték.

Az Apostoli Kormányzó a hitvalló és rendszeresen cselekvő katolikusok kitermelését várja a Katolikus Akció szépen megindult munkájától. Már is élénk fellendülés tapasztalható csaknem minden egyházközségben. És még inkább termékenyebb lesz a munka, ha a lelkeskedő papságtól bölcsen irányított egyházközségi képviselőtestületek tagjai rábirendnek a megbízatásukkal járó fontos kötelezettségeik teljesítésének nagy hordereire és nemcsak választások alkalmával élnek a képviselőtestületi lagság jogával, de minden tekintetben példaként állnak az egyházközség férfitársadalmának. Krisztus törvényei szerint élni az egyéni és családi életet, Krisztus igazságait belevinni a köz- és társadalmi életbe, ez képezheti valódi gyökerét annak a nagy valláserkölcsei átalakulásnak, melytől a katolikus magyarság jövője függ.

Az elnöki megnyitó után dr. Czapi Gyula prelátuskanonok, Kovács Sándor püspöki tanácsos, országos titkár, dr. Husz Ödön tanár ismertették a katolikus akció szakosztályainak jövő évi programját, melyet élénk és beható eszmecsere követett.

Nagy figyelemmel volt Mellau Márton prelátus, az egyházmegyei tanács igazgatójának ismertetése az elmúlt év működési eredményéről. A hitbuzgalmi szakosztály jelentésében erős gyarapodást látunk a gyakori szentgyónók és napiáldozók számában. Fellünlően csökkent a születések száma — szomorú bizonysgául a

meglazult házasságok erkölcsiellen visszaéléseinek. Sok a reverzális nélkül kötött, tehát egyháziilag érvénytelen vegyes házasságok száma. Több helyütt még mindig nagy a szentségek nélkül elhaltak száma is. A Szivgárda ifjúsági egyesületek megerősítése, a hitbuzgalmi egyesületek serényebb munkájától előnyös változás volna remélhető. — A kulturális szakosztályok különösen az iskolán kívüli népművelés keretében végeztek nagy munkát. A szociális és charitatív szakosztály segélyező munkája akkor fog igazában erőteljes lenni, ha az egy normá szerinti egységesítik és rendszeressé teszik a segélyezést. A katolikus sajtó támogatása még mindig nagyon erőltet a lisszántuion. Sokan, akik teherlik, nem katolikus sajtót olvasnak és támogatnak filléreikkel. Ezt olvassák gyermekeik is, ezért nem fejlődik náluk a katolikus öntudat és összeharítás.

Ánagyonvonalu beszámoló után — a tagok hozzászólása és indítványai után a következő javaslatokat fogadta el és kötelezte az egyházközségeket végrehajtani az egyházmegyei tanács:

1. Minden egyházközségben a kötelező husvétli szentgyónás íó végzésére háromnapos lelkigyakorlat tartandó.
2. Ahol 1930 előtt volt népmiszió, ott mielőbb tartassék.
3. A husvétli szentgyónók és évi szentáldozók száma pontosan vezetendő.
4. A katolikus orvosokat és bábákat külön is kériék fel és figyelmeztessék a plebánosok, hogy a gyermekáldást akadályozó bűnözések kiűszöbölésére és a születési szám növelésére irányuló nemzeti mentő munkában felvilágosításokkal, jótanácsaikkal vegyenek részt, s a koraszülött vagy életképtelen csecsemők azonnali szükségkeresztelésével ritkítsák azon gyermekek számát, akik kereszttség nélkül halnak el.
5. Mivel katolikus egyén csak katolikus templomban köthet érvényes és Krisztus törvényei szerint felbonthatatlan házasságot, a hitbuzgalmi férfiak és nők egyesületek buzgólkodjanak az ifjúság kellő kiképzésére és a kíváncsok feltételek biztosítására.
6. Külön feladatot képez a vadházasságok felkutatása és

ahol lehetséges, rendezése. A hitbuzgalmi szakosztály tagjai ebben is segítségére legyenek a lelkipásztornak.

7. Minden idő és fáradság kímélése nélkül végzendő a szivgárdák erősítése, céludatos és helyes irányítása. A gyermeki fantáziát lekötő jó mesék és játékok keretében kell rávezetni őket a helyes erkölcsi érzésre és Krisztushoz való hűséges ragaszkodásra. Finta Sándor és Székely László mesekönyveit használni rendeli a tanács.

8. A kerületi tanítói gyűlésre meghívandó Kovács Sándor országos titkár, hogy az A.C.-ban való munkálkodásra rávezesse a lelkipásztor segéd munkásait.

9. A segélyező Charitás megszervezésével a tudóbecégek, munkaképtelen agyak és szegény iskolásgyermekek segélyezéséről kell biztosítani az egyházközség összes szerveinek összefogásával. Evéghő ajánlja a Tanács a hálaadó ünnepek és gyűlés megrendezését, vagy a karácsonyi szeretetsomagok gyűjtését, az ebédeltelési akció felkarolását és a „szegények kamrájának” bevezetését, ahová egész éven át összegyűjthetik a kiosztásra szánt adományokat. —

10. A flók egyházközségek hasonló szervezettel építendő ki.

11. Bevezetendő sürgősen a hűvek a családi és anyagi viszonyait, valláserkölcsei állapotát, gyermekeik létszámát stb. feltűntető kartotéka. Ez hűtükre lesz a katolikus családoknak és minden munkában nagy segítése a lelkipásztornak.

12. Elengedhetetlenül szükséges a plebániák beszerzése körzeli vezetők és utca megbízottak rendszerével.

13. A katolikus sajtó felkarolása a Szivgárda, Új Nemzedék, Nemzeti Újság, Actio Catholica és a helyi katolikus sajtó, vallásos naplárak, s az intelligencia részére kath. folyóiratok terjesztésével a sajtószakosztályok elsőrendű munkaprogramja legyen.

14. Elhatározza a tanács olyan egyöntetű írkák bevezetését az iskolákba, melyeknek hátlapján kiváló katolikus férfiak és nők életrajza vonzó hatást gyakorol az ifju nemzedékre.

A gazdag munkaprogrammal tárgyalása után Lindenberger János kormányzó záró beszéde és imája után lelkesült, munkarakész hangulatban fejezte be közgyűlését az egyházmegyei tanács.

Kimutatás a nagyvárad egyházmegye szociális szakosztály működésének 1934 évi adataiból.

A nagyvárad egyházmegyének négy-, ugymint bárándi-, endrődi-, gyulai-orosházai esperesi kerülete van. Az egyházmegye területén 1934 évben kifizetett pénzsegély 17.265 pengő. Természelbeni segélyben kiosztásra került 17.902 P. értékű adomány. Támogatott árvák és betegek száma 373. Gondozott szegények 2.082. Munkához juttatottak 498.

Ezen adatok világosan mutatják, hogy az egyházmegye nemcsak hitbuzgalmi téren veszi ki a munkából részét, hanem a rászorultakat anyagilag is jelentősen segélyezi és követi Krisztus szeretetparancsát.

Közigazgatási Bizottság Népoktatási Albizottságának

decemberi ülésén dr. Ringbauer Károly kir. tanügyi tanácsos jelentése alapján Békésvármegyében az összes beiratott mindennapi tankötelesek száma 33.000, Állami iskolaegység 52, melybe 9.196 különféle vallású tanuló jár. Községi iskolaegység 53, melybe 4.412 különféle vallású tanuló jár. Katolikus iskolaegység 60, melybe 8.854 katolikus vallású tanuló jár. Református iskolaegység 24, melybe 7.433 tanuló jár. Ágostoni hitvallású 43, melybe 6.976 tanuló jár.

Ebből kitűnik, hogy a vármegyében a legtöbb iskolát a katolikus Egyház tartja fenn és a három vallású iskolák közül legnépesebben a katolikus iskolát látogatják.

Pásztorjátékok. Az endrődi szivgárdisták karácsony első napján és második napján két helyen is pásztorjátékot rendeznek. A belterületi gárdisták a Katolikus Népház mozitermében d. u. 4 órakor, a gyoma-vég—mírhó—tanítóföldi gárdisták a tanítóföldi iskolában d. u. 3 órakor rendezik meg a hetek óta tanult és bizonyára szép sikertvő előadásukat. A gárdista vezető tanítónak nagy ambícióval készült előtanítványait a pásztorjátékokra. Kérjük olvasóinkat, hogy minél nagyobb számban nézzék meg az ifju gárda fáradságos, éppen ezért megbecsülendő játékát.

Mi újság a politika berkeiben?

A magyar parlamentben megkezdtek a *hitbizományi reform* tárgyalását, mely kiindulópontja a tavasszal megindulásra váró telepítési akciónak. Az ország népe feszült figyelemmel olvassa a napi lapok híryananyagát e rendkívül fontos közgazdasági kérdés megoldási módjairól.

Antal István dr.

igazságügyi államtitkár, sajtófőnök, nagyhatású beszédet mondott Jászberényben. Többek között a következőket mondotta:

— A kormány a nemzeti lélek egészségének fokozottabb védelmére a közeljövőben lefű alá fogja hozni a sajtó jogi reformját és ennek keretében három közvetlen cél megvalósítását:

1. A sem isteni, sem emberi törvényeket nem ismerő, a legszentebb köz- és magánérdekeket sárbarántó és a gazdasági életet kiszípolozó zugsajtó kiirtását;

2. a legmagasabb állami és nemzeti érdekek hatályos sajtójogi védelmével a sajtó útján elkövetendő bűncselekményekkel szemben;

3. az újságírói hivatás elikái jelentőségének erősebb kidomborítását és az újságírórend presztízsének és szociális helyzetének fokozottabb védelmét.

— És mindezeket a reformokat olyképpen, hogy a szabad bírálat, a független kritika és a befolyásmentes politikai vélemény-nyilvánítás ne érintessék.

P. Bangha Béla S. J.

a katolikus sajtó vezére eliléli a sajtószabadság cégére alatt durvaságba, becsületegázolásba, erkölcsi sikamlósság, izgalás és tudatos félrevezetés talajára süllyedt sajtótermékeket, helyesen tartja ezeknek megrendszabályozását, de „hatásköri lullépésnek tartaná, ha az államhatalom a társadalmi, kulturális és világnézeti kérdéseknek is szabályozója akarna lenni.“

vitéz Marton Béla dr.

a NEP országos főtitkára jászberényi beszédében a felekezeti békét is érintette. Erőteljesen hangsúlyozta, hogy az új magyar életben a vallásosságot közügynek kell tekinteni, ellentétben a régi liberális fel fogással, mely a vallást másodrangú jelentőségű magánüggyé degradálta. Szükségesnek tartja — mondotta —, hogy az állam és a kormányzat az egyháznak a hitéletet ápoló nagy munkájában minél intenzívebben segítségére legyen.

Megindultak a béketárgyalások

a keletafrikai háború befejezésére. December 12-én nagy elhatározás előtt állott a genfi népszövetségi tanács. Ekkor kellett volna tovább fejleszteni az Olaszország ellen hozott büntető rendszabályokat a kőolajra vonatkozólag, amely tudvalevőleg a hadigépek fontos hajtó anyaga. Az olaszok nagy elkeseredéssel várják a drákói határozatot. Már korábban óriási mennyiségű olajat vittek hazájukba, de hónapok múltával könnyen katasztrofára fenyegethetne volna őket. A szállítók nem akartak lemondani a busás jövedelemtől, s azért sem Amerika, sem Románia petroleum királyai nem akartak veszteséget vállalni az angol politika tekintélyének megóvása címén. Nem volt más lenni való, minthogy az angol és francia külügyminiszterek béketervet dolgoztak ki és azt eljuttatták a két háborús állam vezetőihez. Ezek azonban még meg sem kapták a szerződéstervezet szövegét, amikor Anglia politikusai felhőrdültek és erős támadást intéztek a tervet elfogadó Hoare angol külügyminiszter ellen. Valószínűleg sikerül letompítani a brit oroszán hangos üvöltését, s akkor a karácsonyi ünnepek idején hozzákezdnek a javaslatok érdemi tárgyalásához. A lapok ismeretéből már is látni szögezhetjük le, hogy Olaszország hatalmas területi engedményeket kapott. Óriási anyagi áldozata megérte a kockázatot.

* * *

Ugyanekkor, amiközben Afrika felől békeszellők lengedeznek, Ázsia távol keleti részén, Kína északi felében fegyverek dördülnék és ha a nagyhatalmak nem állnak résen, igen könnyen véres háború ütheti fel a fejét. Japán hódolási vágya kielégíteni kívánja magát a szomszédos nagybírodalomból. Jöndök a szomszédos szovjet, melynek propagandájától még Japán is fél. Igaz, hogy a terjeszkedéssel még közelebb jut a szovjetbírodalomhoz, de ez már nem aggasztja a gazdag és rendkívül fejlődő Japánt. Amerika és Anglia nem jó szemmel nézik a keleti vetélytárs gyarmati előretörését, de mert Anglia szerencsétlenségére most Abessziniával bajlódik, nem tud kellő erővel és lekiindítással közbelépni keleten. Talán ez is hozzájárult a párisi béketervgyorsuláshoz?

Nemzeti Egység gyűlése Endrődön

A NEP helyicsoporlja f. hó 8-án, vasárnap délelőtti választmányi gyűlést tartott, amelyen részt vett dr. Fayl Gyula vm. vezetőtitkár is.

Előzőleg a hölgyek részére tartottak gyűlést és kimondották a NEP-női csoportjának a megalakulását. Vezetőkké *Alapy Andornét és Orbók Józsefnét* választották meg.

A férfiak gyűlését *Timár Imre* bíró-elnök nyitotta meg s üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat. — Ezután dr. Fayl Gyula központi vezetőtitkár emelkedett szólásra. — Uolsó gyűlés óta nagy politikai események zajlottak le — kezdte beszédét. Gömbös Gyula miniszterelnök Orosházán és Gyulán, midőn e két város diszpolgárságát átvette, olyan nagy horderejű kijelentést tett, mely nemcsak a vármegye, hanem az egész országot érdekli.

A vármegye problémáit tovább elodáznai nem lehet.

Erdőtörvény. A Nagymagyar Alföldet erdősíteni akarja a Kormány, hogy ne legyen kénytelen faszükségletét importálni kielégíteni. Ebből jut Békésvármegyének is. Erdősítés egészségügyi és gazdasági szempontból egyaránt fontos. Igaz hatását csak később fogjuk érezni, de pillanatnyi értéke is van abban, hogy tavasztól 600.000 pengős munka indul meg ezen a téren. —

Csatornázás felszínre került problémája is Békés vármegyét érdekli a legjobban.

A **Körös szabályozásával** több millió munka indul meg. A kormány tervbe vette, hogy minél előbb megvalósítsa.

Az **uthálózat kiépítése** nemcsak munkaalkalmat teremt, hanem az egyes községek között a vérkeringést is frissíti.

A **gazdavédelmi rendelet** 80 ezer gazdat mentett meg a végpusztulástól... A Gömbös-kormány a nemzet fundamentumát a gazdáknak látja. Ha a magyar gazda talpra van állítva, azt megéri és ezzel talpra áll a többi osztály is. Ezért foglalkozik a gazdátársadalom kérdéseivel állandóan.

Munkásügy... Telepítés kérdése. A telepítési kérdésről a hitbizományi és bankok kezében levő földekből oldják meg, de nem úgy, mint az OFB.

Külpolitikai kérdések. Eckhard Gömböst az ország vigécének nevezi, mert állandóan ulazik városról-városra. Ha így állapítják meg az egyes vezetők szerepét, akkor Anglia vigéce a Velszi herceg.

Gömbös első utja Rómába vezetett. A római egyezmény megkötésével megakadályozta

azt, hogy a gazdák búzájukat továbbra is 6-7 pengőért vessegessék el, ehelyett a búzáért mindjárt 12-14 pengőért fizettek.

Olaszország után Lengyelországba ment és Pilsudszky marsallnál tett látogatást. — Németországba Hitlerhez, mint a bírodalom kancellárjához ment s ezáltal a kereskedelem Németország felé kimélyült.

Ma kivitelünk legnagyobb részét Németország vásárolja. —

Mindez azt mutatja, hogy az ország vezetése jó kezekben van.

A magyar nemzetnek nemcsak a létfenntartásért, hanem a szebb jövőért kell küzdeni... Ehez szükséges az összefogás, a nemzeti egység. —

A nagy figyelemmel hallgatott politikai helyzet-ismertetést élénk vita követte, melyben *Uhrin M. Vendel, Vaszkó Pál, Kovács Ferenc, Lesniczky József, Klinghammer László* és még többek vettek részt. Fayl főtitkár felvilágosító válasza után a választmány — a Kormányzat iránti bizalomtól vezelve — a helyi és kerületi szervezkedés további kiépítését határozta el. —

Délután az *Ugari Kath. Kisgazdakörben Timár Máté* elnökele alatt a peresi, ugari és décsapáskumi körök kiküldöttjei vettek részt pártértekezleten, ahol szintén Fayl Gyula főtitkár tartott nagy helyesléssel fogadott előadást. —

Az Endrődi Kereskedelmi Kör

f. hó 15-én helységében rendkívüli közgyűlést tartott. **Grósz Zoltán** előterjesztette, hogy a községben egyöntetűen indult meg a szegényiskolák gyermekeit segélyező Zöldkereszt akció. Felhívta a tagok figyelmét, hogy a segélyezésből mindenki vegye ki részét tehetségéhez mérten.

Ezután elnök előterjesztette, hogy Gyomán már a nyár folyamán megindult a kereskedők körében olyan mozgalom, amely a teljes vasárnapi munkaszünetet szorgalmazza. Elnök előterjesztése alapján a közgyűlés kimondja, hogy csatlakozik ezen mozgalomhoz. Csatlakozásra felhívják és megkeresik az Ipartestület és Népszövetségi Kisgazdakör vezetését s együttes kérelemmel fordulnak illetékes hatóságokhoz azzal, hogy mondja ki a vasárnapi teljes munkaszünetet, melynek alapján egy kereskedő se nyisson ki vasárnapon.

Ugyancsak fontos és kiható Endrőd társadalmi életére az a mozgalom, mely a kereskedők Köre vezetésétől indult ki s mely szorgalmazza, hogy Endrődön nemcsak egy, hanem két napon legyen hetipiac... Elnökség ezen indítványát jelenlevő kereskedők teljes magukéva tették.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Főispánunk — az endrődi földnélküliekért. Az endrődi-öregkerti lakosok azon kérésrel fordultak **vitéz dr. Ricsó-Uhlarik Béla** főispánhoz, hogy a meginduló telepítések során a gyomai Pikó fele birtokot csereformában az állam vegye igénybe és parcellázza ki köztük.

Az öregkertiek kérését **Csernus Mihály** apátplebános pártolólág terjesztette fel vármegyénk főispániához, aki a következő levelet intézte Endrőd főpapiához:

„A Pikó fele gyomai birtoknak telepítési celokra való igénybevétele ügyében hozzám intézett szíves soraidat vettem. A magam részéről is nagy súlyt helyezek arra, hogy az endrődi földnélküli lakosság földhöz jusson, s éppen erre való tekintettel, a szóban forgó kérelmet a legmelegebb pártolással ádatam **Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter** urnak.”

Főispánunk rövid működési ideje alatt is már ismételen bizonyosságot tett szociális gondolkodásáról és népszerűtéről. Reméljük, hogy ez irányu munkásságát is eredmény és a megsegített magyar munkásság részéről hála és hűség kíséri.

Karácsonyfa ünnepélyt rendez december 23-án d. u. 3 órakor a polgári iskola nagytermében az endrődi „Charitás-egyesület”. A szegény öregek, munkaképtelenek szeretetcsomagot kapnak, 200 szegény iskolásgyermek cipő és ruhasegélyben részesül.

A hála és őszinte ilsztelel érzelmeit tolmácsolják azon nemes szívű adakozók iránt, akik lehetővé tettek azt, hogy Endrőd ruhátlan gyermekeit nem fázanak, nem dideregnek, hanem hálas szívvel róhatják köszönetüket a kis Jézus oltáránál.

A szeretetlakciókra adakoztak: **Kozma Miklós belügyminiszter** 150 P., dr. **vitéz Uhlarik Béla főispán** 350 P., Endrőd község hozzájárulása, a **Szeretelasztaltársaság** 75 P., A **Népszövetségi Temetkezési Segélyegylet** jutalékából **Plebániahivatal** 100 P., **Csernus Mihály** apátplebanos külön 50 P. — Többben használt ruhákat és természetbeni adományokat. A kiosztásnál **Harsányi László** ügyvezető elnök irányítása mellett a Női-liga tagjai fejtettek ki élénk és eredményes munkát.

Finta Albert főjegyző nyugalmába vonul. Endrőd község érdemes főjegyzője megvalósította évek óta elhatározott szándékát: 1936. évi március 1-én megvalik állásától és nyugalmába vonul. Már évek előtti bejelentéssel e szándékát a vármegye Állspánjának, de akkor vitéz dr. Márky Barna kérésére visszavonta ez irányu kérelmét. A nehéz közgazdasági és közigazgatási viszonyok erősen kikezdtek a hosszú munkában kifáradt főjegyző idegrendszerét, s azért most 38 éves jegyzői működés után benyújtotta nyugdíjazás iránti kérvényét, melyet Békésvármegye törvényhatósági kisgyűlése december 20-i gyűlésén foglalt tárgyalni.

E tény fölött megilletődéssel áll Endrőd lakossága. A nép latta azt, hogy Endrőd község közintézmények létesítése, közutak építése, iskoláinak fejlesztése, villanyvilágítás bevezetése, vasúti utas megsegítése, a község nagy legelőinek szerzése és más közhatalu dolgok létesítésével a világháború óta többet és jobban fejlődött még a mostani nehéz viszonyok között is, mint korábban egy évszázadon keresztül. És tény az, hogy ebben a nagy fejlődési időszakban a község élén **Finta Albert főjegyző** állott. E nagy feladatok megvalósítása küzdelemmel, harccal járt, részint azon régi konzervatív csoport ellenében, amelyik nem szívesen vette az újításokat, mert hiszen a saját évtizedek óta tartó tehetetlenségét látta keletlenül fényben feltűnni, de küzdelmei folytatott, bár legtöbbször éppen a régi vezető emberek b. folyósolására azok ellen is, akik megérvén az idők jelét, a haladás és gyors fejlődés iramát vezették be a község közéletébe.

Megállapíthatjuk, hogy **Finta Albert** jószándéku vezetője volt a falunak, aki a község szerkezt a haladás ujára irányította és aki annyi sok alkotás után is egy fillér adósság nélkül adia át a község vezetését hivatali utódjának.

Adjá Isten, hogy a jól megérdemelt nyugdíjat sokáig békében és boldog környezetben élvezhesse.

Személyi hírek. Székely Imre endrődi segédlelkész az egyházmegye Főpásztorá Uikgyóásra helyezte át. Ugy a hívek, mint a szivgárdisták mélyes sajnálattal búcsúztak a kedves modoru, szeretetreméltó „Imre bácsitól”. Isten kegyelmé kísérel új állomáshelyén, U óda **Szuromi András** uikgyósi lelkész lett, aki már is megkezdte a családok látogatását, hogy közvetlenül megismerkedhessen a hívekkel és családi viszonyikkal.

December 8-án az endrődi tanulószeregek nagy ünnepe volt. A délutáni versenye után avatta fel **Csernus Mihály** apátplebános az ujszlvgárdistákat. Körülbelül 600 elemista és polgárista vonult fel az avatásra a szt. Sziv ilszteleire. Megható volt a gyermekek bátor fogadalomtéléle, s az érmek áladásakor lelkes buzgó éneklése. Sajnos kevés szülő lartolta fontosnak, hogy résztvegyen gyermeke örömeiben; az endrődi apakat úgy látszik nem érdekli Jézus Szíve, amely pedig nemesak a szereiel, de minden áldás forrása is. Példaadásukból nem sok jót tanulnak gyermekeik. Nagy számmal vonultak fel a külterületi iskolák is, több mint 300 jelölt vette fel a szt. Sziv érmei.

A szép templomi szertartás után a polgárista gárdisták rendeztek jól sikerült ünnepélyt.

Tizennégy bácskai községnek adott államsegélyt a belügyminiszter, hogy közutakat furjanak. Ezekben a községekben ugyanis megállapították, hogy a gyakran előforduló járványok oka a rossz ivóvíz. Hét községben már meg is kezdték a munkát.

Hetenként 1.6 millió mázsa búzát exportál Kanada. Hivatalos jelentések szerint Kanada most több mint 1.6 millió mázsa búzát visz ki hetenként. Ha ezt a kiviteli arányt sikerülne még egyideig fentartani, akkor a mostani termésévé végéig Kanada óriási búza-készlete a rendes színvonalra süllyed, ami a búza világpiacot az egyik legsúlyosabb árnyomasztó tényezőtől szabadítja meg.

Varrótű ment a fejébe Dunaföldváról **Móro Jánosné**nek. Az asszony előzetesen varrogatott, majd szokásához híven a varrótűt a fejkendőjébe tűzte. Később vizért ment és a vizet telt kannát a fején vitte haza. Mikor a kannát a fejére emelte, a fejkendőben levő tű benyomódott a csonton keresztül az agyába. Az asszonyt súlyos állapotban szállították a szekszárdi kórházba, ahol nyomban megoperálták. Állapota életveszélyes.

Önmagán követett el tiltott mütétet. Nagyléta községben **Varga Gyuláné** 25 éves fiatal asszony tiltott műtélet hajtott végre önmagán. Az asszony vérmérgezést kapott. Bevitték a Debreceni klinikára, azonban már nem segíthettek rajta, az asszony rettenetes kínok között meghalt. A vizsgálat megindult.

Istentiszteleti havirend.

Hitbuzgalmi egyesületek havi ájtosságának és összejevetelének időpontja: **szent Ferenc III. rendje** dec. 22-én d. u. fél 4, **Oltáregyesület** dec. 29-én d. u. fél 4, **Leányegyesület** január 2-án d. u. fél 5, **Jézus Szíve Szövetség** január 4-én d. u. háromnegyed 11, az **Eucharisztikus Férfi-liga** január 4-én d. u. fél 5 óra.

A Női-liga évi közgyűlését december 30-án d. u. 4 órakor tartja a polgári iskolában.

Ugyanekkor tartja d. u. 5 órakor választmányi gyűlést a Vöröskeresztifők választmánya is a polgári iskolában.

Külterületi szentmisék időrendje: December 22-én az öregkerti-, dec. 26-án a csejti-, január 12-én az öregkerti-, január 19-én a varjasi és tanítóföldi iskolákban mutatunk be szentmisét.

Halálra égett egy kis fiú. **Jakab József** öt éves szentai fia a tűz hely körül forgolódott. A tűzhelyről kicsapó láng bekapott a gyermek ruhájába, a kis fiú kirohant az udvarra s bár süllei rögtön segítségére sieltek, mégis halálra égett. Apja is súlyosan összeégelte magát.

Letartóztatták tiltott mütét miatt **Keck József**ne szombathelyi asszonyt, aki beismerte, hogy két tiltott műtélet hajtott végre. Mind a két asszony súlyos betegen fekszik a szombathelyi bábaképzőben. **Ellentük is megindult az eljárás.**

Rozsdás szegtől halál. **Varga Pál** bálmonostori gazdálkodó nemrégén rozsdás szegbe lépett. A seb elmérgesedett s amiall a gazdálkodó kórházba vitték. Megállapították, hogy tetanuszmérgezést kapott és állapota reménytelen. Hozzáállapították lakására, ahol rövid szenvedés után meghalt.

Esküvői menet elefántháton. A bristoli állatkerti igazgatója **Mr. Alan Courthoys** most házassodott meg s az esküvőre nem kocsin ment, hanem elefántháton. A bristoli állatkerti elefántja, az igazgató kedvence nagy örömmel cipelte a hátán az anyakönyvvezető elé a vőlegényt, a menyasszonyt, a két nyoszolyólányt s a két vőfélyt.

Törpe menyasszony — óriás vőlegény. Furcsa esküvő volt Miamiában, az amerikai milliárdosok kedvenc fürdőhelyén. A menyasszony és a vőlegény, mindkető az amerikai arlista világ kedvencei, csak éppen két végletben dolgoznak: a hölgy ugyanis törpe és egész testmagassága hetvenöt centiméter, míg férje két méternél magasabb óriás. Az esküvő maga is hatásos „szám” volt: a gyűrűcserénél a menyasszonynak létrára kellett állnia.

T e r e f e r e

Mirhói: Adjon Isten jóreggelt bajtársak. Mire végzik?

Gyomavégi: Neked is testvér. Diskurálunk egyről másról. Éppen azon neveltünk, hogy István bátyánk hogy megjárta a Hunya tanító urral.

Mirhói: Mondják már, engem közelebből is érdekel, minthogy a tanító ur az én Pistám is fejeli alulfelül.

Gyomavégi: Nem erről van szó. Azt mesélte el István bátyánk, hogy családi látogatáson volt náluk a tanító ur, azt oda ült egy karszékre az ingaóra alá. Amikor mindent kikerdezett és elmondta, hogy a Gyurka gyerek hogyan viselkedik az iskolában, elköszönt és haladt tovább. De nem mehetett még kétszáz lépésnyire se, amikor az óra vasingája leszakadt. Hát erre a Gyuri csak felkiált, hogy no ugye édesapám, mindig mondtam, hogy késik a mi óránk!

Mirhói: Ugy látszik, jót kíván a kölk a tanítójának. Én másképp jártam meg az én jóskámmal. Szörnyen mohó a tanulásban. Már majdnem annyit tud, mint a tanítója. Kérdezte is tőle a Tisztelendő ur, hogy „te jóska, kitől örökölted ezt a rettenetes tudásszomjadat?” A jelenlevő Orbók igazgató ur csendesen csak annyit mondott, hogy „a tudást az anyjától, a szomszját az apjától. Igaz-e jóska?” S a beste kölyke nem azt mondta, hogy biz az úgy igaz! Még a körbe se mentem már két hét óta, úgy resteltem az esefet.

Kuriai: Nines azon mit röstelni való. Tudja azt mindenki, hogy a csárdamécsest te is szívesebben nézed, mint az istállólámpát! — Én csak azt mondom, hogy jobban pirulhattak azok, akiket a múlt vasárnap szentbeszédben megismogatott az Apátur.

Peresi: Kikről volt szó?

Kuriai: Hát azokról, akik mindig szájalnak, hogy így, meg úgy szeretik a szegény népet és most, amikor a község, meg az egyház, no meg a jószándéku emberek összeadták garasait, hogy a szegény iskolások ne koplaljanak, s a beteg, tehetetlen öregek egy kis segítséget kapjanak, becsukták a ház ajtaját, vagy még tán jobban a bugyellárisukat és kamrájukat, azt megtagadták a szegénygyámoltást.

Ugari: Ezek se rosszabbak, mint azok, akik 60—80—100 hold földön termelnek, azt pár kiló búzával szurták ki a szegények éhségtől kopogó szemét.

Csejti: No de abban igazuk van, hogy lustaságra nem szabad nevelni az embereket. Azért van annyi baj a munkásnéppel, mert évek óta semmiért, bocánatadások: köpködésért kapott napi egy pengőt, meg még többet, most aztán, amikor vóna munkaalkalom, de meg kellene fogni alaposan az ársó, meg a csákány végét, nem vállálják, hanem ott hagyják a munkát.

Zugi: Iszen vannak ilyenek is. De a legtöbb még sem ilyen. Másrészt nem a munkásokról van szó. — Az a szegény iskolások az apja bűnéért koplaljon, szenvedjen? Ezek kapják a tejet, meg az ebédet. Csak a tehetetlen, munkára alkalmatlan öregek és tudóbegek kapnak segélyt. Már pedig, aki ezeket nem szánja és nem gondol arra, hogy valamikor talán vagy ő, vagy valamelyik unokája kerülhet erre a sorra, az nem becsületes pápista ember.

Községközi: Az új főjegyzőnk most jött ide. Ő tehát nem oku semmi bajnak, nélkülözésnek. De nem tudja elnézni, hogy a faluban a szentünnepek alatt egy házban is sirjanak és szenvedjenek az éhségtől. Együtt dolgoznak az öregpappal, meg a tanítósággal. Szép tőlük, hogy nemcsak akkor ölelik meg a szegény embert, amikor szavazni kell, hanem ilyenkor is megemlékeznek róluk. Most megtanulhatja a nép, hogy kik vannak jószívvvel hozzájuk és kik azok, akik csak kihasználni szeretik őket.

Zugi: Ugyan ne mesélj ilyet. Majd összeszedi őket érte.

Községközi: Azt sem bánják azok. Látom én a dolgot. Magyar fajtájukat látják, hittestvérüket nézik a szegény emberben, nem várnak köszönetet senkitől, csak akinek a nevében adják: Jézustól.

Paskumi: Akik meg nem adnak, vagy csak semmiséget, azokat ki kellene telepíteni valahová a Hortobágyra a pusztaságba. Ott élhetnének maguknak.

Zugi: Ugy látom, te is úgy szeretnél velük tenni, mint az egyszerű ember az anyósa családjával.

Mirhói: Mondja már bátyám, ne csak rajtam ne vessenek.

Zugi: Hát beállított István gazda a Plebános urhoz, hogy harmadszor is megnősül. De iszen még csak két hónapja halt meg az asszony? vetette ellene a főpad. Igaz-igaz, de a két asszonytól a hat gyerekből csak egy fiú él, az pedig nem tud mosni, takarítani reám. Így hát szükség van asszonyra. Hát aztán kit választott? kérde a Plebános. A feleségem kisebbik hugát, mondta István bá. De hiszen az első két asszony is testvér volt, hát idegen családból nem talál kigyelmed életpárt? Meg azt úgy tudom, hogy mind a kettővel nagyon rossz viszonyban élt? Hát iszen igaz, Főtisztelendő uram, de most itt az alkalom, hogy kipusztítsam ezt az egész csunya familiát. Hát így szeretnél bántani te is a jószívűekkel. Ne bántsd fiam, az Urjsten lát mindent és nem felejt.

Mirhói: Igaza van bátyám. Ha jószívvvel nem adnak, tartad meg maguknak mint mondják: koporsósögre.

Csejti: Menjünk már a templomba, mert másként nem tudjuk végetvetni a vitának. Boldog ünnepeket édesmindnyájunknak adjon a kis Jézus.

(El.)

A z i n k v i z i c i ó

Nemrégiben néhány protestáns ismerősöm — az inkvizíció „borzalmainak” felhánytorgatásával kemény támadásban részesítette egyházunkat.

Mivel az emberek nagy tömege vagy céltudatosan katolikusellenes iratokból vagy a ponyva irodalom silány füzeiből hallott az inkvizícióról, szükségesnek tartom — a történeti hűség és tárgyilagosság megőrzése mellett röviden ismertetni ezt a középkori bírósági eljárást.

Nemcsak a katolikus egyház, de a különféle felekezetek még ma is szigorúan őrködnek afölött, hogy tanításukban azonosság és egység legyen.

A katolikus egyház órazta e kötelességét azért, mert szent Pétertől kezdve a mai napig Krisztus örökérvényű tanainak egyetlen letelepítésének tartotta magát, de miní „szuverén társulatnak joga is volt hozzá, hogy a keresztény hívek között a ker. tan tisztasága fölött őrködjék, a vallási egység és egyházfegyelem felforgatóinak üzelmeit teleplezze, s a megtévesztetteket a félrevezetéstől óvja.”

Ha nem volna és nem működne az állami bíróság, kérdem, milyen eszközökkel akadályozná meg az államhatalom a törvénysértéseket, visszaéléseket, felforgató és lázító cselekményeket?

Az egyház kormányzati jogkörének is segítő támasza az egyházi bíróság volt, mely vizsgálat alá vette (inkvizíció) a felmerült panaszokat, s azokat a hit egysége és tisztaságának megőrzése érdekében elintézni iparkodott.

A későbbi századokban, amidőn a hitellenes lázadások a kereszténység alapelvein felépült államok békéje és a társadalmi rend felforgatására is irányult, a büntetés kiszabását — az akkori közfelfogás és jogi berendezkedés keretei között — az állam szerve mondogta ki és hajtotta végre. A pápák és zsinatok ismételtlen tiltakoztak a súlyos testi fenyítések és máglyahalál ellen.

A szigorúbb rendszabályokat az államhatalom az albiak és katarok közveszélyes fellépése után kezdte alkalmazni.

A 13 században föllépő eretnekek olyan elveket vallottak, amelyek nemcsak az egyház létét fenyegették, hanem magát az államhatalom alapjait is aláásták. Ha az eretnekek győzedelmeskedtek volna, úgy általános fölfordulás, mérhetetlen bajok, a pogányságba való visszaesés lett volna annak következménye. Nem elszórtan, de nagy tömegben léptek föl. A városokat földúlták, a templomokat kifosztották, a nőket megbecstelenítették, a szent osztályt meggyalázták, gyilkoltak és gyújtogattak. Ugyanugy viselkedtek, mint a mi kommunistáink. Az egyház számtalan kísérletet tett a

békés megegyezésre, de mind hiába. Az eretnekek a közéjük küldött egyházi megbízottat rendszerint legyilkolták. Az akkori keresztény állam és társadalom a legkomolyabb veszedelemben forgott. Ezek ellen védekezni kellett egyház és államnak egyaránt. Kemény küzdelmek és valóságos csatákkal is csak 20 évi harc után sikerült őket politikailag megtörni, de titokban megtartották továbbra is szervezeteiket és ezután is egyház és állam ellen dogoztak. Egyrészt, hogy a verengések ha lehet ne ismétlődjenek, másrészt, hogy felforgató és anarkista irányú tévtan végleg megszűnjön, állították föl elriasztó célzattal az egyházi inkvizíciót. Minden plébánia területén egy három négy tagból álló bizottság, az úgynevezett hitnyomozó bizottság működött, amely bizottság kinyomozta az eretnekeket és maga elé idézte. A bizottságnak tagjait a püspök nevezte ki. Egy páp és két-három jó hírnevű világi emberből állott. Az inkvizíció a maga elé idézett eretneket szép szóval, rábeszéléssel, fölvilágosítással igyekezett tevédeiről meggyőzni. Ezek az inkvizíciós tárgyalások hasonlítottak a mai járásbírói, vagy törvényszéki tárgyalásainkhoz; Ott is tanukat hallgattak ki és bűnösnek csak akkor mondogták ki, ha az keisegbe vonhatatlanul be is bizonyult. Büntetésként alkalmazták a kiközösítéssel való megfenyegetést, kötelező jöcselekedetet, börtönlést, alamizsnáskodást, bucsujárást. Pénzbüntetést nem alkalmaztak. Erősebb büntetés már a kiközösítés és megszegyenyítés (megkülönböztető ruha.) A makacs, visszacsó, lázadást szító eretnekeket büntetés végett átadták a világi hatóságnak. A világi törvények vagy on kobzással, börtönnel, sőt súlyos esetekben máglyán való elégetéssel büntették az ilyeneket. Ezek azonban mind már oly nagy és veszedelmes bűnösök, hogy azokat a mai fejlettebb érzésű társadalom is halállal, kivégzéssel sújtaná. Végül még annyit, hogy a megatalkodott, súlyos bűnösökkel terhelt eretnekek halálbüntetését — a római jog értelmében II. Frigyes császár rendelte el és ő is hajtotta végre először a felsőitaliai Valdiakon 1224-ben.

Ezzel röviden el is mondogtunk mindent, amit az egyházi inkvizícióról el kellett mondogani, hogy annak célját, rendeltetését és ténykedését megértsük. Mint látjuk, az egyházi inkvizíció nem alkalmazott olyan fegyvereket, amelyek igazolják a rosszakaratulag terjesztett híreket és ha figyelembe vesszük, hogy a XIII. században egész más fenyítő eszközöket használtak, mint ma, ha beleéljük magunkat az akkori idők szokásaiba, úgy kétségtelenül bebizonyosodik előttünk, hogy az egyházi inkvizíció az egyház, állam és társadalmi rend biztonságát szolgálta.

Jövő számunkban beszélni fogunk a spanyol inkvizícióról.

Lilián levele

A büszke hadigőzös kényelmes kabinjában mikor álomra hajlotta fejét, újra átélte, álszenvedte a kegyetlen valóság álomképét. — Álmában megegyeszer érezte az anyának, a büszke szép mamának ölelését, csókját — aztán ropogva törték be az ajtót. Az üvöltő, ordító, kínai csőcselék berontott a szobába.

Egy nagy kopasz fejű sárga ember nekirohan a mamának, széles pengéjű kard volt a kezében, szemel üvegesen csillogtak, mint a lelőtt ligrisé.

A csunya sárga ember felémelte a kardot és a mama felé döfött vele. A mama megboltolt és leesett a földre, ráborult a kis Lilián szőke fejére és csókoltta nagyon erősen, aztán sós, piros vér jött a mama ajkai közül.

A nagy sárga ember felrattolta a földről Liliánt és meg rugta a mamát, a kis Lilián pedig kezével az arcába ütött a sárga embernek, bátran, pedig úgy dobogott a szíve, de a papa mindig azt mondta, hogy bátornak kell lenni egy fehér missnek.

A kínai ember nagyon meg rászta a kis Liliánt, még most is érezte törekeny, finom kis lesle a durva szorítást, a sok kínai ember pedig a lándzsákkal szurt felé — és a ... mama — a mama már nem mozdult ott a földön. A kínai ember erősen a kis Lilián arcába csapott.

Lilián csak egy pillanatra látott még ... Akinaik háta mögött meglátott egy fehér vászonsisakos fehér tisztet és sok matróz kalonát, aztán mintha nagyon erősen ropogva, doboltak volna, sok száz kalona dobbal.

A kis Lilián egy szép gőzösön ébredt föl nehéz álmából. A szunyoghálós fehér ágyacskája körül ott álltak a papa barátai és a mama szép unokabátyja, akiknek már három aranyász van a kabátján, akiknek a fehér sisakját látta utoljára Lilián, ott a kinaik sárga koponyái fölött elővillanni.

Csak a papa és a mama nem volt itt, őket nem látta sehol — meg a kedves jó Afgát, a nagy bengálit, aki úgy szerette a kis Liliánt.

— Hol van a papa, hol a mamám? — sir.

— Ó messze van Lilián! de onnan is gondol tereád kicsikém, ő már elutazott — válaszolt nagybácsi, a kapitány — és a kis Lilián látta, hogy félre fordul és gyorsan igazít valamit a kabin ablak sárgaréz csavarján és a többiek is mind félrefordulnak, rakesgátnak va-

lamit a kabinban és az öreg főorvos bácsi pedig erősen dörögött az orrát, hogy már fájt is neki, mert egész vörös már az arca és könnyes lett a szeme.

— Hová ment a mama és a papám — kérdezte újra Lilián — hová utaztak? Szerelnék irni nekik, ugy-e ott nincsenek rossz sárga emberek?

— Messze mentek innen, nagyon messze, Lilián! Ott nincsen rossz ember, ott nincsenek gyilkos sárgabőrű vadállatok és mi is mind oda utazhatunk majd egyszer, ha a Mindenható úgy rendeli — válaszolt a mama rokona.

A kis Lilián nem várta tovább, levélpapírt keresett a kabinban. Nem talált a fiokokban. Végig ment a fedélzeten a nagy ágyuk, csónakok között, egészen a bácsi szobáig.

A többi tiszt is ott voltak a bácsi szalonjában.

— Levelet akarok irni a mamának, bácsi. Adjon levélpapírt a mama kék papírjaiból.

A kapitány felkelt és a fiokból elővette az ismert levéldobozt és Lilián kezébe adta, odaadta jegyzőkönyvéből az aranyvégű föltőlőt is.

— Irj gyermekem — talán elérkezik a leveled oda, ahol a mama van ...

A kis leány leült a szalon egyik asztala mellé és lassan irni kezdett.

„Kedves mamám! Miért mentél már el, miért nem vittél magaddal engem is ... mit csinál a papa és Afga ... szeress engem, én nagyon szeretlek, a bácsi is szeret és én nagyon boldog volnék, ha látnálak. Lilián.”

A címet nem írta rá ...

— Most jöjjenek önök uraim és te is bácsi, adjuk a postára.

A tiszték összenéztek.

— Menjünk, Lilián, adjuk a postára ...

— Ó a mama rögtön fog irni, ő szeret irni és a múlt évben mikor Muikaporeban voltunk és a mama Madrasban, minden nap jött levél tőle. A mama holnap már irni fog, de hát hol a levélszekrény bácsi, ahová a levelet dobjam.

— Igen, a mama irni fog kis Lilián, holnap már itt is lesz a levele ... itt az Océán közepén ... onnan a ... tulsó világról — felel szomorúan a kapitány — csak te várd bizalommal, Lilián!

Fölmentek a fedélzetre. A bácsi karjára vette a kis Liliánt, aki görcsösen fogta a megirt levelet és vitte föl a parancsnoki hidra.

Az iránytű jobboldalán erős páncélveries gyorsírozó ágyu állott harcra készen, fényes fe-

kele csőve hosszan kinyúl a sőtékek viz felé, mellette szürke acél ládika lövegekkel meg rakva, a fedele csak félig volt lecsukva.

— Ó bácsi ... itt a levélszekrény ... ide bedobom a levelet.

A kis Lilián megcsókolta a levelet és lassan lecsuszította a lövegek közé.

— Mikor viszik el a levelet? — kérdezte a kapitányt.

— Éjjel, Lilián, mikor te alszol, jön egy nagy gőzös és az elviszi a levelet és reggelre vissza is hozza a választ az édes mamától.

— Ugy, akkor várni fogom reggel a választ, jó éjszakát, bácsi. Kérem, ha jön a mama levele, vegye át és adja ide reggel, ha fölébredek.

— Igen, igen, kis Lilián, meglesz a válasz csak te nyugodj békén, szegény gyermek.

A kis Lilián nyugovóra tért, csendesen aludt fehér, szunyoghálós ágyacskájában és álmódott szépet, kedveset, először a rémnapok óta.

Fent a parancsnoki hid pánccélkaiüljében két tiszt virraszt ébren álmódózva, Saymor kapitány, a kuzin és Hardy a hadnagy.

A két tiszt merően nézi a hold ezüsfényében lüdüklő Océán smaragd zöld hullámai, melyek lágyan gördülve ringnak a hajó acélbordái felé, mintha üdvözölnének, ölelnének, csókolnának valakit.

A gyorságyu talapzatához erősített föltényládára esett le-

kinleltük. A félig kinyitott fedél alatt ott csillogott, fénylett Lilián levele.

A kis levél, mintha mágikus erő sugározna sorai közül, szinte vonzotta, csalogatta a két tengerészt közelebb, mindig közelebb a föltényládához.

A két erős kalonát elhagyta a bátorság, szemük egy pillanatra mintha elhomályosult volna. Egymásra néztek, aztán a parancsnok, a büszke hadihajó kapitánya, a korlátlan ur ... lopva, mint egy megrémült bűnös nézett végig halója fölött és reszelő kézzel kivette a levelet.

Tanácstalanul néztek egymásra.

Hát a válasz? Hol a válasz? — susogták esendesen a kapitány ajkai.

De Hardy hadnagy szemel boldog elégedettséggel ragyogtak föl.

Ő gondolt már erre! Már itt is van a levél és a kis Lilián reggel ... boldogan fogja olvasni a mama válaszát, igen ... a mamáé, onnan a tulsó világból, ahol nincs gonosz, sárga ember, itt az Océán végtelen térségei fölött.

Reggel a kis Lilián maga vette ki a levelet.

— Légy mindig jó, Lilián, a mama nagyon szerel — olvasta hangosan a kis leány.

A tiszték szemében könny ragyogott ... A parancsnok és a hadnagy feje fölött mintha fehér fény suhant volna végig ...

F. L.

Endrőd község 1936. évi viriliseinek

névsorát a következőkben közölhetjük:

Rendes tagok:

1. özv. Czihat Károlyné Turkeve	P.	1290.16
2. Dr. Ádám Ferenc Mezőtur	"	1188.42 *
3. özv. Szatmári Andrásné Mezőtur	"	1128.92
4. Csernus Mihály Endrőd	"	1043.08 *
5. Dr. Ugrin Nándor Endrőd	"	802.08 *
6. Hanyecz Vince Endrőd	"	779.19
7. Alapy Andor Endrőd	"	739.04 *
8. Varju Fülöp Endrőd	"	735.46
9. Ugrin István Gyoma	"	649.10 *
10. Dr. Ugrin László Gyula	"	631.36 *
11. Dr. Kovács Péter Gyoma	"	623.74 *
12. Uhrin M. Imre Pestszenterzsébet	"	612.49
13. Bácskai István Endrőd	"	573.52
14. Kalmár Imre Endrőd	"	546.30
15. Kovács Mátyás Endrőd	"	539.48 *
16. Iványi Imre Endrőd	"	534.82
17. Ugrin Sándor Endrőd	"	534.29
18. Kalmár Bálint Endrőd	"	528.52
19. Kalmár Károly Endrőd	"	521.17
20. Varju József Endrőd	"	500.08

Póttagok:

1. Uhrin Vendel Endrőd	P.	477.48
2. Kalmár Vince Endrőd	"	456.56
3. Szabó Elek Endrőd	"	456.06
4. Ugrin Benő Endrőd	"	438.12

Az idegenben lakó virilisek jogaik gyakorlásával az alább felsorolt endrődi lakosokat bízták meg: Özv. Czihat Károlyné, — Ambrózi Mihály gazdálkodót, özv. Szatmári Andrásné Vaszkó Pál volt törvénybíró, dr. Ugrin László főjegyző — Ugrin Benő gazdálkodót, Uhrin M. Imre — Dinya Vilmos szabómestert, Dr. Ádám Ferenc mezőturi ügyvéd és Ugrin István gyomai községi mérnök nem adtak mebizást senkinek.

Zöldkereszt Akció Endrődön

A gyermek lelke

forog veszélyben az erkölcsiében meglazult házaselet bűnös környezetében — mondotta megnyitó beszédében a Katolikus Akció csabai egyházmegyei tanácsi gyűlésén a csonkanygyváradai egyházmegye főpásztora: *dr. Lindenberger János* apostoli kormányzó.

Valóban a házatársak örökös civakodása, vallástalan élete, durva beszéde, káromkodása mellett hogyan is fejlődjön az ártatlan gyermeki lélek?

Az iskola nevelő hatása, a hitoktatás felvilágosítása, a templomi szentbeszéd tanulságai erős nyomot hagynak ugyan az ifjú lelkében, de mit ér mindez, amikor a szülők nem ápolják gondosan az elvetett magot, sőt csirájában elfojtják fejlődő eszményi gondolkodását és érzületét a gyermeknek.

December 8-án 350 gyermek járult Krisztus oltárához és tett fogadalmat arra, hogy a szivgárdában hűséges testőre lesz az Oltáriszentségben jelenlevő Krisztusnak és a felnőttek között is aposzolkodik a Szentszív ügyéért és a lelkek javáért.

Kedves Szülők! Az okos szeretet és felelősség szemüvegén nézzétek a tüzeslelkű ifjú hadsereg nekibuzdulását és munkára készségét. Ne gátoljátok apostoli munkásságukban, ne okozzatok nehézséget nekik kemény és konok elutasításokkal, ne lopjátok ki szívtükből a gyermekeket szerető és megáldó Isteni Mesterhez való szent vonzódásukat és hűséget ígérő szeretetüket.

Panaszkodtok, hogy ma már alig van jó gyermek. Az élet azt mutatja, hogy a bölcsen nevelő és lélekkel dolgozó szülők gyermekei a jó példát követik és nemcsak Istent félik, de megbecsülik gondviselő szüleiket is!

Endrőd krisztusi szeretettel gondolkodó, áldozatos rétege adományaival lehetővé tette azt, hogy a falu minden didergő és éhező gyermeke ruhát és hónapokon át meleg ételt kapjon.

Ez a testvéri megnyilatkozás nemcsak azért történt, hogy kenyeret kapjon az éhező gyermek, hanem *elsősorban azért, hogy a segítés hála és szeretetre indítsa a gyermeket a minden jónak adója: Isten iránt.*

Viszonzásul ennek a lélek nemestítés ápolását kérjük és várjuk a szülőktől is!

Hogyan is folyik az ebédeltetés.

A szomorú gazdasági helyzet nemcsak a felnőtt lakosságra, hanem az iskolás gyermekekre is rányomta a nyomor félreismerhetetlen bélyegét. Az iskolákban nagy számmal vannak sápadt, vézna, becseltarcú gyermekek, akik a hiányos táplálkozás miatt testileg fejletlenek. Természetes dolog, hogy a testileg fejletlen éhező tanuló szellemileg sem képes tanulólársaival lépést tartani s önkéntelen figyelmeltenséggel a tanítás eredményességét károsan befolyásolja.

A „Központi Segélyező Intéző Bizottság” gyökerében akarja orvosolni a nagy nemzeti veszedelmel s megállítására a *Bellügyminiszter úr, az egyház, a község és az adakozók támogatásával megindította a „Zöld kereszt gyermek ebédeltetési akciót.” Endrődön négy helyen főznek a szegény iskolásgyermkeknek: a belterületen az Egységes Munkás Otthonban, ahol a konyha felügyelői tisztel *Baranyai Istváné*, lakarékpénztári igazgató neje látja el. Ezen a konyhán 127. gyermek ebédel. E nagy munkában a Női Liga tagjai segítenek. A második konyha a *kocsorhegyi iskolában* van, ahol 31 gyermek ebédel. A konyhaparancsnok itt *Fehérvári Ferenc* tanító, aki — bár nem tartozik a gyöngéd nemhez — nagysikerrel örvényesíti Szibériából hozott főzési tudományát. A harmadik számú konyha a *nagylapos-újtelepi iskola* 31 tanulójának készíti izletes ebédet. Ennek vezetője *Tilkóry Jessy* nagy szeretettel végzi fáradságos munkáját. Helyettese: *Dinya Regina* tanítónő. Az öregszőlők sem panaszkodhatnak. A bizottság a *negyedik számú* konyhát a kápolnás iskolában állította fel 67 gyermek részére. A vezető itt *Diénes Izráné* tanítónő.*

A változatos, izletes és tápláló étrend, amely a — gyermekek nagy része elől szokottan főzelékfélékből állkülönösen bevált. A felnőtt és pirosodni kezdő gyermekarcok és a mindennap szaporodó „duplaporciosok” ékesen bizonyítják az étetek izletes voltát és az akció sikerét.

O.

Adományok a Zöldkereszt akció javára.

A helybeli papság, tisztviselők, nyugdíjasok, tanári és tanítói testület tagjai a megindított Zöldkereszt akcióhoz havonkénti fizetéssel folyó évi időtartamra a következő pénzbeni segéllyel járultak hozzá: *Csernus Mihály* apátlébanos 100 P., *Timár Gyula* kondorosianyi helyi lelkész 40 P., *Fölföldy Béla*, *Kiss László* és *Szuromy András* káplánok 16—16 P., *Polg. isk. tanf. ütelet: Walthier György* igazgató 32 P., tanárok: *Özv. dr. Maáczné Truszka Irén* 31 20, *Csókási Béla* 23 20, *vitéz Borsfay Géza* és *Siefán Béla* 17 60—17 60, tanítók: *Orbók József* igazgató 37 20, *Orbók Józsefné*, *Vörös Ferencné* 37 20—37 20, *Bencze Józsefné*, *Vörös Julia*, *Fehérvári Ferenc* 29 76—29 76, *Palotai Ferenc*, *Lesniczky József* 27 84—27 84, *Bencze József*, *Brichse Ernő*, *Lesniczky Józsefné*, *Sárhegyné Szabeny Anna*, *Tóth Józsefné* 25 92—25 92, *Hunya Lajos*, *Klinghammer László*, *Klinghammer Lászlóné*, *Kovács Mátyás* 25 20, *vitéz Farkas Lászlóné*, *Hornok Piroška*, *Tóth József*, *Hunya Irma*, *Diénes Izra* 22 56—22 56, *Diénes Izráné*, *Gabriel Irma* 21 12—21 12, *Paróczay Gergely* 20 15, *Kalmár Ákos*, *vitéz Miskolczy Gábor*, *Varga Ferenc*, *Varga Ferencné* 16—16, *Szabó Elek* 11 20 és *dr. Hanyeczné Finta Jolán* 9 P 60 fillérrel. Összesen 1056 P 32 fillérrel tesz ki.

Pénzbeni segélyt adtak még: *Öregszőlői Hangya* 30 P., *Endrőd-Gyomai Takarékpénztár* 25 P., *Varju József* gazdálkodó 28 P 23 f., *Hirschl Mihály* és *Spielberger József* kereskedők 15—15 P., *Alapy Andor* gyógyszerész 10 P., *Kalmár Imre* 4 P., *Varju Imre* 3P 48 f., *Bencze Sándor* 3 P.

Beérkezett természetbeni adományok: *Endrőd község* 75 mázsa buza, *Timár János* 22 kg. kel., 33 kg. répa, 15 kg. petrezselyem, *Szabó Imre* 25 kg. kel., 15 káposzta, 20 kg. kalarábé, 20 kg. petrezselyem, *Timár Mihály* fiai 45 kg. hagyma, 96 kg. kalarábé, 155 kg. répa és 20 kg. petrezselyem, *Czmarkó Mátyásné* 20 kg. hagyma, 100 kg. kalarábé, 20 kg. répa, *Hunya A. István* 4 kg. füstölt szalonna és 50 kg. buza, *Ujházy Miklós* 1 kg. zsir és 10 kg. buza, *Juhos Márton* 29 kg. buza, *Brachma István* 14 kg. buza, *Timár Imre* 22 kg. buza, *Varju Pál* 30 kg. buza, *Hanyecz István* 22 kg. buza,

A Központi Segélyező Bizottság

Megkezdte működését.

A Karilász állandó hivatalos helyisége a Községháza 7. számú szobájában van.

Célja: a szerény, rosszul táplált iskolás gyermekek naponta ebéddel és reggelivel (lejjel) ellátása, valamint az elaggott munkaképtelenek és tudóbetegek segélyezése.

Nem tartozik azonban halálkörébe a munkanélküliek segélyezése, mert munkaalalmak teremlése a hatóságok feladata.

A Bizottság ezúttal is kéri a lakosságot, hogy *mindenki tehetségéhez képest járuljon hozzá adományával, elesett testvéreink megsegítéséhez.*

Az adományozás módjai:

1.) *Egyszeri adományozás.* Egy évre szóló adomány-megváltás.

2.) *Havi megváltás,* bizonyos pénzösszeg, illetve természetbeni adományozás.

3.) *Egy-egy gyermeknek napi ebédeltetése* — a Bizottság által nyilvántartott gyermekek közül.

Bármelyik adományozási módot választjuk is, a cél érdekében legyünk tekintettel arra, hogy vagyoni helyzetünknek megfelelő adomány adjunk. (A gazdák holdaként 2 kg. búzát.) Ez 50 holdas gazdánál 100 kg. búza, pénzben 16—17 P.

A fixfizetésű tisztviselők is fizetésüknek 2 százalékát adják a téli hónapokban és 1 százalékát a többi hónapokban. Ez 1—1 tanfőnél 16—30 P. között változik fizetési fokozata szerint. A papság is a nagyobb kutes szerint adózik.

Hogy célunkat — szerencsétlen, ehöz testvéreinket megmenhessük — mindenki olyan arányu adományt juttasson a Bizottság rendelkezésére.

Segély iránti kérelmeket a felderítőkhöz kell eljuttatni. Teljesen felesleges akár az előjárásigot, akár a bizottság tagjait zaklatni, mert a bizottság nem keresheti fel helyszínén a segélyre szorulókat s a bizottság a segélyezést csak a felderítés és elbírálás után fogja eszközölni.

Varga Máté, *Hornok András*, *Dinya Imre*, *Iványi Miklós*, *Tóth Ignáczné* 10—10 kg. buza, *Giricz Imre* 12 kg. buza, *Tóth Máténé* 11 kg. buza, *Róza Károly* 9 kg. buza, *Pintér Bálint* 21 kg. buza, *Farkas Lajos* 11 kg. buza, *Farkas Andrásné* 10 kg. és *Mészáros Vince* 10 kg. főzőliszt. *Özv. Szathmáry Andrásné* 50 kg. burgonya, *Vaszkó Mihály* 2 pár gyermekcipő...

A további beérkezett pénzsegélyeket és természetbeni adományokat legközelebbi számunkban folytatjuk...

Közgazdaság

A torma termesztés

A torma évelő növény, amely sok helyen vadon, vagy elvadulva lenyészik. Termesztésére az enyhe fekvésű sík vastag termőrétegű homokosagyt, agyagoshomok és televénydús márga talajok a legmegfelelőbbek. A telepítésnél az első lennivaló a talajmegmunkálása. Összel a területre 250—300 mázsa jó szalmás istállótrágyát hintünk szét. kal. holdanként és a talajt 50—70 cm. mélyen megforgatjuk. Forgatásközben minden nem oda való gyomot cserebogár pajorokkal stb. gondosan elárvoltatunk. Szárazabb vidéken az őszi telepítés ajánlatosabb, míg nedvesebben a tavaszi. (márc.—ápr.) A művelés lehet egyéves, vagy többéves.

1. Az egyéves művelésnél a telepítéshez 30—40 cm. talpgyökereket kell beszerezni. Ezeket a gyökérdugványokat a fenti módon elkészített földbe 80 cm. sor és 40—50 cm. távolságra ültetjük el. Ott, ahol a talaj száraz, a sfkművelést alkalmazzuk. A torma dugványokat, lent és fent 2—3 cm. kihagyva, durva zsádkarabbal végig dörzsöljük, hogy a mellékgyökerek és szemölcsök lekerüljenek róla. Ezután ültetőfalval elduggaljuk 45-fokos szög alatt a tormaszálakat s ha tavasszal telepítünk, alaposan be is öntözzük. Tavasszal megindul a levélfejlődés s ha a sorok már jól láthatók, megkezdjük az elsőkapálást. Ezután még 3-5 kapálást adunk neki, vigyázva mindig, hogy a főgyökereket meg ne sértsük.

Junius végén, lehetőleg borás időben a főveket kibonjuk s a mellékgyökereket a főgyökér mellől levágjuk. Ha kellőnél többet képződött, azt is elárvoltatjuk. Beöntözés után újra ráhuzzuk a földet. Ha szükséges ezt augusztusban újra megismételjük. A torma kiszedése okt. közepétől nov. közepéig történik. Legjobb forgatással egybekötve elvégezni. Először ásunk egy árkot, ebbe beleforgatjuk az elsősor torma, az első helyére a másodikat és így tovább. A kiszedett tókéit megiszláljuk, a talpgyökereket megiszlálásra külön válogatjuk a szép vastag főgyökereket pedig csomókba kötve elszállítjuk. A levelekből csak a szívleveleket hagyjuk rajta. — A gyökérdugványokat vagy azonnal állandó helyükre ültetjük, vagy csomókba kötve elvermerjük és csak tavasszal ültetjük ki.

2. A többéves művelésnél nem gyökérdugványokat ültetünk ki,

hanem csak ujjnyi hosszú gyökérdarabkákat vagy formafejeket. Ezeket kövér földbe 60 cm. sor és 40 cm. távolságra ültetjük ki kissé ferdén. Eből az anyaggyökérből trágyalé és vízöntözés mellett nyerjük azután őszi a gyökér dugványokat. Az anyalepet több évig is fenntarthatjuk, de lehet csak az első évben így telepíteni és később csak az oldalgyökerekből szaporítani.

Torma termesztéssel nagyon érdemes hazánkban foglalkozni, mert eltekintve attól, hogy 1 hold területről 16—20.000 eladható tormaszálal lehet szedni, tudnunk kell azt, hogy kilogramma 70—90 fillérbe kerül. I.e. csak 9000 db-t számítva is, ez 600 kg. torma jelent. 40 filléres áron 240 P. bevétel holdanként. Az értékesítés könnyű, mert még most is jelentékeny mennyiséget hoznak be hozzánk külföldről különösen Németországból.

Száz gazdaságon 200-200 n. ölnyi területen annyi torma termelhet, hogy vagonfeltelel volna szállítható Budapestre. A külterületi körök karolják fel a helyes termelési ágat.

Gyűjtsünk gyógynövényeket

Évek óta felhangzik a buzdítás, hogy gyógynövényeket termeljünk és gyűjtsünk. Az alföldi klíma szeszélyessége és az értékesítés nehézsége miatt nem mernek hozzáfogni gazdáink a valóban több jövedelmet nyújtó üzemág bevezetéséhez.

Tájékoztatásul közöljük néhány olyan gyógynövény mai piaci árát, amely nem kíván külön vetést, bőven van körségünkben is, de évről-évre elpusztul anélkül, hogy hasznunk volna belőle.

Árvacsálán kg-ként 350—400 f., buzavirág kéken száradt 250—300, cickafarkvirág-rózsavirág rövid szárral 20—22, fűrtösbodza fehérén száradt 50—55, kökényvirág 100—150, ezüsthársvirág 80—90, kamillavirág 30—50, kankalin-virág kehely nélkül 150—200, ökörfarkkoróvirág aranysárga 150—200, pipacsvirág 90—100, szarkalábvirág 50—60, béléndeklevél 75—85, diófalévé 16—18, fehér mályvalevél 16—18, keskenylevelű utifű 22—24, széleslevelű utifű 16—18, lapulevél 22—24, nádrgulyalevél 65—70, apróbojtorján 18—20, ezerjófű rövid szárral kölegelt 50—55, fehér mályva gyökér hámozva 60—65, földibodzagyökér 18—20, aranyrozs 500—600, körishogár 500—700, bodzahogó 30—35, csipkebogyó maggal 20—22, mag nélkül 60—65 f.

A polgári és elemi tantestület figyelmét ezután is felhívjuk arra, hogy a gazdaságtan és növénytan tanításával kapcsolatban minden tanulóknak tegyék kötelességévé az előforduló gyógynövények gyűjtését és beszürgáltatását. Legcélszerűbb volna, már tavasszal tanulmányi kirándulások keretében kioktatni és hozzászoktatni tanítványaikat a nemes szórakozási nyújtó és hasznos hozó munkához. — Ezer tanuló csak 1—1 kg. gyógynövényt adjon be, máris olyan jelentékeny összeget biztosítanak, hogy abból a szegény gyermekek írka szükséglete bőven fedezve lehet.

És ha a felnőtt lakosság látja az eredményt, maga is munkába áll és nem nézi el, hogy olyan érték vesszen el évről-évre, amely most még csak mint gyom és vetését pusztító „paraj” ismeretes előtte. Mához egy évre kíváncsian várjuk az eredményt!

MUNKÁSKÉRDÉS

MUNKÁSAINK ZALAMEGYÉBEN.

Néhány héttel ezelőtt közel ezer munkást vittek Zalamegyébe nagyobb erdőkiürítésre. Rövid idő múlva azonban a munkások nagy része abbahagyta a munkát és hazajött. Az utolsó százat a hatóság toloncuton küldte haza, mert annyit sem kerestek, hogy a vasúti díjat fizethessék.

Zalavármegye közigazgatási bizottsági ülésén Tarányi Ferenc felsőházi tag és Farkas Tibor támadták az erdőkiürítés vállalat antiszociális magatartását. Tabódy főispán közölte, hogy a vállalat ellen feljelentés történt és folyik a vizsgálat. Az alacsony munkabérek miatt Zalából csak 30 munkás jelentkezett, ezért hoztak Békésmegyéből munkásokat, de ezek is abbahagyták a munkát, mert naponta 80—90 fillérrel nem tudták többet keresni.

Imeietlen hangsúlyoztuk és a jövőre nézve is figyelmeztetjük munkásainkat, hogy az elfoglalt munkahelyeket — márról holnapra — ne hagyják el. Vitéz dr. Márky Barna alispán kijelentette, hogy bárhol és bármikor rendelkezésére áll a munkásságnak, ahol jogos és méltányos kívánságok és követelések kieszközléséről van szó. Várnegyén főispánja is készséggel eljár nemcsak a Minisztériumokban, de magánvállalatoknál is, hogy a megélhetésre elégséges munkabér biztosításuk a munkásságnak. A vármegye munkásságának jóhírneve és jövőbeni elhelyezkedési lehetősége azt kívánja, hogy először forduljanak a munkások vezetői táviratban vagy telefonon a vármegye vezetőségéhez és ha ezek közbelépése nem jár eredménnyel, csak akkor hagyják el a munkahelyet.

Mindenesetre eltilést és rosszszalást érdemel az a vállalat, mely nehéz munka végzését — a napi ellátás fedezésére nem elegendő bérért akarja végeztetni. De hiszszük, hogy közigazgatási eljárás után még az ilyen vállalatok is belátásra kényszerülnek és tisztességes munkabért biztosítanak. Ezért kérjük és várjuk meg munkásaink mindenütt a vármegye Vezetőinek segítő közbenjárását!

Gabona és állatok a pesti piacon.

A hét végén a hetek óta pangó buzaár valamit pendült. 80 kilogrammos tiszavidéki buzáért 13 60—18 90-ét, takarmány árpaért 17-ét, tengeriért 13-át (Endrődön 16, néhol 17.) buzakorpaért nagytételben 12 60-át fizettek.

A sertésvásáron hetek óta olyan nagyarányú felhajtás volt, hogy csak a kormány intervenció vásárlása akadályozta meg a nagyobb árcsökkenést. Végre szombaton elkelte valamennyi sertés 8 kivételével. 130 kilón felüli fiatalabb sertésekért 85—96 fillért, 110 kilón felüli fiatal sertésért 82—86 fillért, 90—100 kilós malacokért 74—80 fillért, 150 kilón felüli öregsertésért 74—82 fillért, durva öregsertésért 60—68 fillért, angolcsásztüdőkért 80—92 fillért fizettek a ferencvárosi sertésvásáron.

A gyengeborjú ára legutóbb 5—6 fillért esett. Előszörban kitógrammonként 70—86 fillért adtak minőségszerint.

HIRDETESEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Főintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal. Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénzek megbeváltásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. 81 föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes Gyümölcsfát, Magastörzsű és bokor-rózsát, diszfát, diszcserjét, Évelő virágot, Gyökerező szőlővesszőt stb. bármilyen mennyiségben igen olcsón szállít **Ungváry József** iskolája Cegléd Budapesti iroda VI. Andrássy ut 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

Vésztő község főterén, a községi egyetlen szálloda és vendéglő azonnalra is bérbeadó. Felvilágosítást nyújt dr. Prónai Ernő ügyvéd, Békéscsaba, Ferencz József tér 21.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaműt magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER
MEZŐTÚR
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának **Iratkozzék be tagul**

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.
Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Stefán Béla.**

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Feloldó üzemvezető: **Teket Sándor.**